

Oikealle uralle!

OPINTO-OPAS 2007–2008

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan laitos

Sosiaali- ja terveysalan erikoistumisopinnot

DIABETEKSEN HOITO JA EHKÄISY

Erikoistumisopinnot

DIABETEKSEN HOITO JA EHKÄISY 30 OP

Diabetes on muuttunut maassamme kansantaudiksi, jota sairastaa jo 10 prosenttia aikuisväestöstä. Hoidossa on noin 280 000 diabeetikkoa, joista valtaosa sairastaa tyypin 2 diabetesta. Lisäksi noin 200 000 suomalaista sairastaa tautia tietämättään. Hoidossa olevien diabeetikkojen määrä kaksinkertaistuu nykyvauhdilla 12 vuoden välein. Tyypin 1 diabeetikkoja on taas noin 40 000. Heidän osuutensa on noin 15 prosenttia diabeetikkojen kokonaismäärästä. (Diabetesbarometri 2006.)

Lahden ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveystieteiden laitoksen Diabeteksen hoito ja ehkäisy - erikoistumisopinnoton tavoitteena on vastata haasteeseen, jonka sairaanhoitajat, terveydenhoitajat ja fysioterapeutit kohtaavat hoitaessaan ja ohjatessaan diabetesta sairastavia tai sairastumisriskissä olevia asiakkaita.

Opintojen tavoitteet

Diabeteksen hoito ja ehkäisy - erikoistumisopinnoton tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa diabeteshoitotyön asiantuntijan osaamisen. Asiantuntijan osaamisessa yhdistyvät omaksuttujen tietojen ja taitojen monipuolinen ja luova käyttö, ajattelun taidot, kyky organisoida työtä, kyky joustaa ja mukautua muutoksiin sekä kyky työskennellä ryhmässä. Opinnot ohjaavat opiskelijaa ongelmanratkaisuun, jatkuvaan oppimiseen, oman toiminnan arviointiin, kriittiseen ajatteluun, oman työn reflektointiin ja työn jatkuvaan kehittämiseen. Työtä kehitetään näyttöön perustuvaksi uusinta tutkimustietoa hyödyntäen.

Tavoitteena on, että diabeteshoitotyön asiantuntija:

-toteuttaa asiakaslähtöistä hoidonohjausta eri tilanteissa

-toteuttaa osaltaan diabeteksen ennaltaehkäisyä, tunnistaa diabeteksen riskitekijät ja edistää sen varhaista toteamista

-tunnistaa henkilöstön oppimis- ja osaamistarpeita sekä suunnittelee, koordinoi ja toteuttaa henkilöstön koulutusta

-toimii voimavarana ja tukihenkilönä omissa organisaatioissaan eri ammattiryhmille (konsultointi)

-arvioi ja kehittää diabeteksen hoidon palveluketjun alueellista toimintaa ja palvelujen saatavuutta sekä puuttuu ilmeneviin epäkohtiin ja esteisiin

-kehittää diabeteksen hoidonohjauksen laatua ja omaa työtään tutkimukseen perustuvan tiedon pohjalta

-toimii hoitotyön / fysioterapian asiantuntijana moniammatillisissa työryhmissä ja osallistuu hoidon kehittämiseen

-seuraa alansa kehitystä ja on tietoinen kansallisista ja kansainvälisistä diabeteksen ehkäisy- ja hoidon tavoitteista ja strategioista ja huomioi ne omissa toiminnassaan.

Hyvä tietää

Olet opiskelijana:

Lahden ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden laitos

Hoitajankatu 3

15850 Lahti

puh. 03 –828 19 (vaihe)

Ryhmäsi tunnus:

DIAB06

Ryhmäsi tuoureita ovat:

- TtM, Hoitotyön lehtori Riitta Airola

riitta.airola@lamk.fi

puh. 03- 828 2781

- TtM, Fysioterapian opettaja Annamajja Id-Korhonen

annamajja.id-korhonen-@lamk.fi

puh. 03- 828 2784

Erikoistumisopinnoton toimistoasioita hoitaa:

Opintosihtööri Kirsi Mäkelä

kirsi.makela@lamk.fi

puh. 03- 828 2744

fax: 03- 828 2715

Osallistuminen lähiopetusjaksoihin ja arviointi

Teoriaopinnoista noin neljännes on lähiopetusta ja ne järjestetään pääsääntöisesti torstaina ja perjantaina noin kolmen viikon välein. Opinnot etenevät prosessimaisesti. Myös Moodle-verkkoalustaa hyödynnetään opinnoissa.

Oppimisprosessin eteneminen edellyttää aktiivista osallistumista lähiopetusjaksoihin

ja oppimistehtävien tekemistä. Jokaisella voi kuitenkin tulla joskus sairastumisia tai muita pakollisia esteitä. Sovi silloin tuutorisi kanssa, miten voit korvata kyseisen jakson tai suorittaa toisella tavalla. Voit itse tehdä suorittamistavasta esityksen.

Opinnot arvioidaan asteikolla hyväksytyt/täydennettävä/hylätty. Kehittämisen- / projektityöstä kirjoitetaan erillinen lausunto todistuksen liitteeksi. Todistuksen saaminen edellyttää kaikkien opintojaksojen suorittamista.

DIABETEKSEN HOITO JA EHKÄISY -ERIKOISTUMISOPINNOT 30 OP

Hoitotyön erikoistumisopintojen rakenne

Diabeteksen hoito ja ehkäisy –erikoistumisopinnot 30 op	30
ORIENTOIVAT OPINNOT 2 OP	2
08ORDIA06 Orientoituminen opiskeluun ja diabeteshoitotyöhön	2
DIABETESHOITOTYÖN YDINOPINNOT 20 OP	20
08D-EHK06 Diabeteksen ehkäisy	3
08D-SAI06 Diabetes sairautena	3
08OMAH06 Diabeetikon omahoito	7
08TUKE06 Diabeetikon omahoito	7
DIABETES HOITOTYÖN KEHITTÄMINEN 8 OP	8
ERIKOISTUMISOPINNOT YHTEENSÄ 30 OP	30

ORIENTOIVAT OPINNOT

08ORDIA06 ORIENTOITUMINEN OPISKELUUN JA DIABETESHOITOTYÖHÖN 2 OP

Orientoivien opintojen avulla opiskelija perehtyy diabeteksen ehkäisyyn ja hoidon ammatillisiin erikoistumisopintoihin ja laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman. Tämän lisäksi opiskelija perehtyy tiedonhankintamenetelmiin ja verkko-oppimisympäristössä opiskeluun. Opintojen alussa opiskelija laatii henkilökohtaisen oppimissuunnitelman (HOPS), mistä ilmenee hänen oma opiskelupolkunsa. Tuutoroinnin tarkoituksena on tukea oppimisprosessin etenemistä.

Opiskelun kuluessa opiskelija laatii ammatillisen portfolion, jonka kautta hän osoittaa osaamistaan diabeteshoitotyössä.

Tavoitteet:

Opiskelija

- perehtyy aikuisopiskelun lähtökohtiin ja luonteeseen
- perehtyy tiedonhankintamenetelmiin
- osaa käyttää verkko-oppimisympäristöä
- käynnistää yhteistoiminnallisen ja itseohjautuvan oppimisen
- käynnistää asiantuntijuutensa kasvun, osaa arvioida sitä ja pystyy osoittamaan asiantuntijuutensa diabeteshoitotyössä
- osaa käyttää vertaisarviointia oman kehittymisensä tukena

Sisältö:

- aikuinen oppijana, minä oppijana
- opetussuunnitelmaan perehtyminen ja HOPS:n merkitys opiskelussa
- ryhmässä toimiminen ja yhteistoiminnallinen oppiminen
- tiedonhankintamenetelmät ja kirjaston käyttö
- opiskelu verkko-oppimisympäristössä
- portfolio oppimisessa ja asiantuntijuuteen kehittämisessä
- vertaisarviointi asiantuntijuuteen kehittämisessä

Suoritustapa:

Osallistuminen lähiopetukseen ja verkkotyöskentelyyn, SWOT:n ja HOPS:n laadinta, portfolion tuottaminen ja vertaisarviointi.

Suosittelava kirjallisuus:

- Hakkarainen, K., Lonka, K. ja Lipponen, L. 1999. Tutkiva oppiminen. WSOY. Helsinki.
- Helakorpi, S. & Olkinuora, A. 1997. Asiantuntijuutta oppimassa. WSOY. Porvoo.
- Hietanen, A. Kurtti, M & Soinninen, E. 1996. Raportti vertaisarviointikokeilusta. Kuopion yliopisto.
- Kuopion terveydenhuolto-oppilaitos. Täydennyskoulutus. Julkaisusarja B 8/1996.
- Koro, J. 1993. Aikuinen oman oppimisen ohjaajana. Itseohjautuvuus, sen kehittyminen ja yhteys oppimistuloksiin kasvatustieteen avoimen ammattikorkeakouluopetuksen monimuotokokeilussa.
- Niikko, A. 2001. Portfolio oppimisen avartajana. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Tampere
- Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena: konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Kirjayhtymä.
- Poikela, S. 1999. Ongelmaperustainen oppiminen - uusi tapa oppia. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Tampere.
- Jauhainen, R. & Eskola M. 1994 Ryhmäilmiö. WSOY, Juva
- Spiik, K-M. 1999 Tiimityöstä voimaa. WSOY, Porvoo.
- Ajankohtaisia artikkeleita

DIABETESHOITOTYÖN YDINOPINNOT

08D-KEH06 DIABETEKSEN EHKÄISY 3 OP

Opintojakson aikana perehdytään diabetekseen liittyviin riskitekijöihin, niiden seulontamenetelmiin ja sairastumisen ennaltaehkäisyyn.

Tavoitteet:

Opiskelija

- ymmärtää diabeteksen ehkäisyn merkityksen kansanterveyden kannalta
- harjaantuu tunnistamaan diabeteksen riskitekijät ja tietää niiden seulontamenetelmät
- syventää tietämystään diabeteksen riskitekijöistä ja ehkäisyn mahdollisuuksista
- hallitsee diabeteksen ennaltaehkäisyn edellyttämät tiedot ja menetelmät

Sisältö:

- tyypin 2 diabeteksen ehkäisyohjelma
- diabeteksen riskitekijät, seulonta ja ennaltaehkäisy
- terveyskäyttäytymisen arviointi ja muutosmallit
- terveysneuvonta

Suoritustapa:

Osallistuminen lähiopetukseen ja seminaariin, kirjalliset tehtävät ja verkkoympäristössä työskentely.

Opiskelumateriaali:

Dehko (Diabeteksen ehkäisyn ja hoidon kehittämisohjelma 2000-2010, Suomen Diabetesliitto)

Tyypin 2 diabeteksen ehkäisyohjelma. Suomen Diabetesliitto, 2003.

Winell, K. & Reunanen, A. Diabetesbarometri. Suomen Diabetesliitto ry. 2006.

Saramies, J. Tyypin 2 diabeteksen riskitekijät ja poikkeavan glukoosiaineenvaihdunnan seulonta perusterveydenhuollossa. Väitöskirja. Oulun yliopisto. Oulu. 2004.

Suomen lihavuustutkijat ry:n asettama työryhmä. Aikuisten lihavuus. Käypä hoito -suositus. Duodecim 2002; 118(10). 1075-88.

Tuomilehto, J. ym. Prevention of type 2 diabetes mellitus by changes in lifestyle among subjects with impaired glucose tolerance. New England Journal of Medicine 2001;344:1343-1350.

Tupakointi, nikotiiniriippuvuus ja vieroitushoidot. Käypä hoito suositus.

Aikuisten lihavuus. Käypä hoito suositus.

Dyslipidemiat. Käypä hoito suositus.

Verenpaineen Käypähoito suositus.

<http://www.diabetes.fi>

<http://www.terveysportti.fi> ja muut verkkolähteet

Ajankohtaisia aiheeseen liittyviä väitöskirjoja, muita tutkimuksia ja artikkeleita.

0D-SAI06 DIABETES SAIRAUTENA 3 OP

Opintojakson aikana perehdytään diabeteksen eri tautityyppeihin ja niiden taustalla oleviin tekijöihin sekä syvennetään tietoa diabeteksen aiheuttamista patofysiologisista muutoksista ja niiden aiheuttamista lisäsairauksista. Tämän lisäksi opintojaksossa paneudutaan diabeteksen hoidon tavoitteisiin, periaatteisiin sekä hoidon organisointiin.

Tavoitteet:

Opiskelija

-laajentaa ja syventää tietämystään diabeteksen taustalla olevista patofysiologisista muutoksista ja diabeteksestä sairautena sekä diabeteksen lisäsairauksista

-laajentaa ja syventää tietämystään diabeteksen hoidosta ja hoidon tavoitteista sekä lisäsairauksien ennaltaehkäisystä
-saa kuvan diabeteksen hoidon organisoinnista ja hoitoketjuista/palveluketjuista terveydenhuollossa

Sisältö:

-diabeteksen aiheuttamat patofysiologiset muutokset

-diabeteksen lisäsairaudet: sydän ja verisuonisairaudet, munuaissairaudet, silmänsairaudet, jalkaongelmat, diabeettinen neuropatia

-diabeteksen hoidon tavoitteet

-diabeteksen lääkkeetön ja lääkehoito

-diabetes eri ikäkausina

-diabetes ja raskaus

-gestaatiidiabetes

-diabeteksen hoidon seuranta

-diabeteksen hoidon organisaatio, hoitoketjut/palveluketjut

-teknologia diabeteksen hoidossa, diabetesrekisterit

Suoritustapa:

Osallistuminen lähiopetukseen ja mahdollisiin opintokäynteihin sekä kirjalliset tehtävät (lukupäiväkirja).

Opiskelumateriaali:

Ilanne-Parikka, P, Kangas, T., Kaprio, E. ja Rönnemaa, T. Diabetes. Duodecim ja Suomen Diabetesliitto. 2006.

Dehko (Diabeteksen ehkäisyn ja hoidon kehittämisohjelma 2000-2010, Suomen Diabetesliitto)

www.diabetes.fi

<http://www.diabetes.fi>

<http://www.terveysportti.fi> ja muut verkkolähteet

Ajankohtaisia aiheeseen liittyviä väitöskirjoja, muita tutkimuksia ja artikkeleita.

08OMAH06 DIABEETIKON OMAHOITO 7 OP

Opintojakson aikana perehdytään diabeetikon omahoidon osa-alueisiin; lääkehoito, ravitsemus ja liikunta eri tautityypeissä, elämäntilanteissa sekä tutkimusten ja toimenpiteiden aikana.

Tavoitteet:

Opiskelija

-syventää tietämystään diabeteksen omahoidon osa-alueista

-ymmärtää lääkehoidon, liikunnan ja ruokavalion yhteensovittamisen merkityksen verensokeritasapainon hallinnassa

-ymmärtää diabeetikon elämänlaatuun vaikuttavat tekijät ja niiden merkityksen hoitoon sitoutumisessa ja omahoidon onnistumisessa

Sisältö:

-diabeetikon omahoito ja omaseuranta, omaseurannan hyödyntäminen

-ravitsemus

*ravitsemustilan arviointi ja ruokatottumusten selvittäminen

*diabeetikon ruokavaliosuositus ja sen joustava toteutuminen

*ateriasuunnitelman laatiminen

*elintarviketuntemus

-liikunta

*liikunnan vaikutukset ja merkitys diabeteksen hoidossa

*varautuminen liikuntaan

-lääkehoito

*oraaliset diabeteslääkkeet

*insuliinihoito, insuliinit, insuliinin pistäminen, insuliinipumppuhoito, insuliini omasääto

*muu lääkehoito: lipidi-, verenpaine- ja ASA-lääkehoito

-jalkojen hoito

*diabeetikon jalkojenhoitotottumusten arviointi

*riskijalan tunnistaminen ja toimiminen riskiluokituksen mukaisesti

-suu ja hampaat

-silmien hoito, silmälasien hoito

-yksilölliset elämäntilanteet

*ammatin valinta

*sosiaaliturva

*asepalvelus

-diabetes ja elämänlaatu
*seksuaalisuus
*diabetekseen ja sen hoitoon liittyvät pelot
*burnout
*hoitoon sitoutuminen
-tekniologia omahoidon tukena: verensokerimittarit, informaatiopalvelut

Suoritus:

Osallistuminen lähiopetukseen ja mahdollisiin opintokäynteihin, verkkotyöskentely sekä kirjalliset tehtävät.

Opiskelumateriaali:

Aro A., Mutanen M. ja Uusitupa M. (toim.) 2005. Ravitsemustiede. Duodecim.
Diabeetikon jalkohoidon laatukriteerit. Dehko raportti 2003:6. Diabetesliitto.
Fogelholm, M., Vuori, I.(toim.) 2005. Terveysliikunta : fyysinen aktiivisuus terveyden edistämässä. 2005. UKK-instituutti. Duodecim, Helsinki.
Ilanne-Parikka, P, Kangas, T., Kaprio, E. ja Rönnemaa, T. Diabetes. Duodecim ja Suomen Diabetesliitto. 2006.
Diabeteshoitajan opas. Hoidon käsikirja. Suomen Diabetesliitto ry.
Liukkonen, I., Saarikoski, R. 2004. Jalat ja terveys. Duodecim, Helsinki. Polonsky, W. Diabetes Burnout. What to do when you cant take it anymore. American Diabetes Association.
Ravitsemus ja ruokavaliot. 2004. Ravitsemusterapeuttien yhdistys.
Toljamo, M. 1998. Insuliinihoitoisten diabeetikkojen omahoito. Väitöskirja. Oulun yliopisto.
Walker, R., Rodgers, J. 2005. Diabetes käytännön opas itsehoitoon. Perhemediat, Helsinki
www.diabetes.fi
Ajankohtaisia aiheeseen liittyviä väitöskirjoja, muita tutkimuksia ja artikkeleita.
Diabetesliiton oppaat.

08OTUKE06 OMAHOIDON TUKEMINEN 7 op

Opintojakson aikana perehdytään omahoidon tukemisen sekä hoidonohjauksen sisältöön ja menetelmiin ja analysoidaan, arvioidaan ja kehitetään omia ohjaustaitoja. Jaksoon sisältyvän harjoittelun (sairaanhoitajat, terveydenhoitajat ja työterveyshoitajat) aikana opiskelija tutustuu diabeteshoitajan työhön ja harjaantuu työskentelemään hoitotyön asiantuntijana diabetestyössä. Hän pystyy hyödyntämään teoretietojaan ja yhdistämään ne käytännön toimintaan yksin ja moniammatillisessa työyhteisössä. Opiskelija kehittää ongelmanratkaisutaitojaan ja tutkivaa työtettä.

Tavoitteet:

Opiskelija

-syventää tietämystään eri-ikäisten diabeetikoiden omahoidon tukemisesta ja hoidonohjauksesta
-osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida diabeetikon asiakaslähtöistä ja tavoitteellista, näyttöön perustuvaa hoidonohjausta
-osaa dokumentoida ohjauksen tavoitteet, sisällön ja arvioinnin
tulee tietoiseksi yhteistyösuhteen merkityksestä diabeetikon hoidonohjauksessa ja saa pedagogisia valmiuksia toteuttaa yksilö- ja ryhmäohjausta erilaisilla menetelmillä
-osaa analysoida, arvioida ja kehittää omia ohjaus- ja vuorovaikutustaitojaan
-soveltaa olemassa olevia hoidonohjauksen laatukriteereitä ja osaa arvioida hoidonohjauksen vaikuttavuutta

Sisältö:

-oppiminen ja siihen vaikuttavat tekijät
-voimaantuminen hoidonohjauksessa
-hoidonohjauksen menetelmät ja arviointi
-yksilö- ja ryhmäohjaus
-dialogi hoidonohjauksessa
-moniammatillinen yhteistyö, verkoston merkitys omahoidon tukemisessa

Suoritustapa: Osallistuminen lähiopetukseen ja mahdollisiin opintokäynteihin sekä kirjalliset tehtävät. Ohjaustilanteiden suunnittelu, toteutus ja arviointi. Harjoittelu (sh, th ja tth).

Opiskelumateriaali:

Kettunen, T. 2001. Neuvontakeskustelu. Tutkimus potilaan osallistumisesta ja sen tukemisesta sairaalan terveysneuvonnassa. Jyväskylän yliopisto.
Mustajoki, P. 2002. Hoitosuositus selkiyttää aikuisten lihavuuden hoitokeinoja: perushoito ja lyhyt ohjaus - uudet vanhat lääkkeet.
Pietilä, A-M., Hakulinen, T., Hirvonen, E., Koponen, P., Salminen, E-M. & Sirola K. Terveiden edistäminen. Uudistuvat työmenetelmät. 2002. WSOY, Helsinki.
Poskiparta, M. 1997. Terveysneuvonta, oppimaan oppimista : videotallenteet hoitajien terveysneuvonnan ilmentäjinä ja vuorovaikutustaitojen kehittämismenetelmänä. Studies in sport, physical education and health 46. Jyväskylän yliopisto.

Terveyttä edistävän liikunnan kehittämistoimikunnan mietintö. 2001: 12. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki. (<http://pre20031103.stm.fi/suomi/eho/julkaisut/teli/teli.pdf>)

Rankin, S. & Duffy Stallings, K. 2001. Patient Education. Principles & Practice. 4th edition. Lippincott. Philadelphia.

Savola, E., Koskinen-Ollonqvist, P. 2005. Terveyden edistäminen esimerkein : käsitteitä ja selityksiä. Terveyden edistämisen keskuksen julkaisuja ; 3.

Siitonen, J.1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Väitöskirja. Oulun yliopisto.

Yki-Järvinen, H. 2002. Omaseuranta ja omasääto onnistumisen kulmakivet iltainsuliinihoidossa. Diabetes nro 1-2. s

Vertio, H. 2003. Terveyden edistäminen. Tammi, Helsinki

Ajankohtaisia aiheeseen liittyviä väitöskirjoja, muita tutkimuksia ja artikkeleita.

DIABETESHOITOTYÖN KEHITTÄMINEN 8 OP

08D-KEH06 DIABETESHOITOTYÖN KEHITTÄMINEN 8 op

Opintojakson aikana perehdytään tutkimus- ja kehittämismenetelmiin sekä projektityöskentelyyn. Erikoistumisopintoihin sisältyy omaan työhön/työelämään kytkeytyvä erikoistumistyö, joka voi olla esimerkiksi projektimuotoinen kehittämistehtävä. Projektityöskentelyn avulla opiskelija oppii kehittämään omaa työtään, sen laatua ja vaikuttavuutta. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja käsittelytaitojaan sekä tutkivaa ja teoreettisesti hallittua työtötään.

Tavoitteet:

Opiskelija

- tuntee diabeetikoiden hoidon laatutavoitteet ja hyvän hoidon kriteerit
- soveltaa koulutuksessa ja työelämässä hankkimaansa osaamista diabeteshoitotyön kehittämiseen
- saa valmiuksia projektityöskentelyyn
- osaa arvioida tutkimustuloksia ja hyödyntää niitä diabeteksen ehkäisyn ja hyvän hoidon kehittämiseen
- tutustuu organisaatioiden johtamisen ajattelutapoihin ja strategiaan
- perehtyy erilaisiin palveluketjuihin, niiden analysointiin, arviointiin ja kehittämisen mahdollisuuksiin asiakaslähtöisesti
- kykenee yhteistyöhön eri tahojen kanssa ja kykenee toimimaan asiantuntijana moniammatillisissa tiimeissä
- tunnistaa erilaisia toimintamalleja ja ymmärtää niiden vaikutuksen omaan työhönsä

Sisältö:

- diabeteksen ehkäisyn ja hoidon laadun arviointi ja kehittäminen
- näyttöön perustuva hoitotyö diabeteksen ehkäisyn ja hoidon kehittämisen välineenä
- kehittämis- ja projektityöskentely

Suoritustapa:

Näyttöön perustuva työ ja kehittämis- / projektityö

Opiskelumateriaali:

Elomaa, L.& Mikkola, H. 2004. Näytön jäljillä – tiedonhaku näyttöön perustuvassa hoitotyössä. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja. Turku.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita.

Jalava, U. & Virtanen, P. Innovatiiviseen projektijohtamiseen. Tammi, Helsinki.

Jämsä, K. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Tammi, Helsinki.

Laaksonen, H., Niskanen, J. Ollila, S & Risku, A. 2005. Lähijohtamisen perusteet terveydenhuollossa. Edita Prima Oy, Helsinki.

Lauri, S.(toim) 2003. Näyttöön perustuva hoitotyö. WSOY, Juva.

Lumijärvi, I. 1999. Tasapainoitettun mittariston malli ja kunta-alan tuloksellisuusprojekti. Työturvallisuuskeskus, kuntaryhmä.

Mäkisalo, M. Me teemme sen. Hoitotyöntekijä oman työnsä tutkijana ja kehittäjänä. Kirjayhtymä, Helsinki.

Ruuska, k. 1999. Projekti hallintaan. Suomen ETK-kustannus. Espoo.

Terveyttä ja hyvinvointia näyttöön perustuvalla työllä 2003. Kansallinen tavoite- ja toimintaohjelma 2004-2007. sosiaali- ja terveysministeriö. (www.stm.fi). STM:n julkaisuja 2003:18.

Vahtera J, Kivimäki, M & Virtanen, P. Työntekijöiden hyvinvointi kunnissa ja sairaaloissa: tutkittua tietoa ja haasteita. Työterveyslaitos, Helsinki.

Viirkorpi, P. 2000. Onnistunut projekti: opas kunta-alan projektityöskentelyyn. Suomen kuntaliitto 2000. Helsinki.

Lahden ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohje 2001. <http://reppu.lamk.fi> (opinnäytetyö).

Ajankohtaisia aiheeseen liittyviä väitöskirjoja, muita tutkimuksia ja artikkeleita.